

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 302/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen laajamittaisen ympäristötuhon kriminalisoinnin edistämisestä kansainvälisessä rikostuomioistuimessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Tiina Elon /vihr ym näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 302/2021 vp:

Miten hallitus aikoo edistää ympäristötuhon kriminalisointia Suomessa ja ICC:ssä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ympäristöntuhonnan (engl. *ecocide*) eli ympäristön laajamittaisen tuhoamisen kriminalisoinnista on keskusteltu pitkään. Prof. Sandsin ja tuomari Mumban johtama kansainvälinen juristiryhmä valmistele Stop Ecocide -säätien toimeksiannosta ehdotusta ympäristöntuhonnan määritelmäksi. Ympäristöntuhonnan kansainvälistä kriminalisointia on sivuttu Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) osapuolikokouksissa 2019 ja 2020. Vanuatu ja Malediivit ovat esittäneet keskustelua ympäristöntuhonnan sisällyttämisestä ICC:n toiminnan perustana olevaan Rooman perussääntöön. Suomi on kannattanut ilmastonmuutoksen, biodiversiteettikadon ja ympäristötuhojen huomioimista ja torjumista myös kansainvälisen rikosoikeuden keinoin. Osallistuin joulukuussa 2020 ainoana ministeritason puhujana ICC:n osapuolikokouksen sivutapahtumaan, jossa keskusteltiin ympäristöntuhonnasta. Määritelmäehdotuksen valmistuminen voi vauhdittaa keskustelua tehokkaimmasta tavasta kansainvälisen kriminalisoinnin edistämiseksi. Rooman perussääntöön on tähän asti sisällytetty sellaisia kriminalisointeja, jotka perustuvat jo olemassa olevalle kansainvälisen oikeuden kiellolle. Vakavuudeltaan ympäristöntuhontaan verrattavista rikoksista on alustavasti keskusteltu myös Euroopan neuvostossa harkittaessa sen ympäristön suojelua rikosoikeuden keinoin koskevan yleissopimuksen päivittämistä. Kyseinen vuonna 1998 tehty yleissopimus ei ole ratifiointien puuttuessa tullut voimaan. EU-oikeudellisesti ympäristörikokset kuuluvat unionin toimivaltaan.

Ympäristöön liittyvä toiminta on kansallisesti yleensä sidoksissa valtion hallinnon lupa- tai vastaavissa menettelyissä tietyissä rajoissa sallimiin päästöihin tai muuhun valtion sallimaan ympäristöä muuttavaan toimintaan. Arvioitavaksi tulisi myös se, olisiko mahdollinen ympäristötuhoa koskeva rikos vakavuudeltaan rinnastettavissa muihin Rooman perussäännössä tarkoitettuihin rikoksiin siten, että sitä voitaisiin käsitellä niin sanotun universaaliperiaatteen mukaisesti suomalaisessa tuomioistuimessa siitä riippumatta, missä tai kenen toimesta kyseinen rikos olisi tehty. Kansallisen rikoslain kannalta ehdotusta voidaan siten arvioida vasta, kun sen sisältö tulevaisuudessa täsmentyisi.

Helsingissä 31.5.2021

Ulkoministeri Pekka Haavisto